

B

4

Emisná činnosť a peňažný obeh

viac ako
235 mil. ks
eurobankoviek
v emisii v SR

viac ako
917 mil. ks
euromincí
v emisii SR

takmer
231 mil. ks
spracovaných
eurobankoviek
v NBS

177 mil. ks
spracovaných
euromincí
v NBS

6
zberateľských
euromincí z drahých
kovov emitovaných
NBS

17 523
falzifikátov
eurobankoviek
a euromincí
zadržaných
v SR

Emisná činnosť a peňažný obeh

V roku 2020 bol rýchlejší medziročný rast emisie eurovej hotovosti a nárast počtu zadržaných falzifikátov v SR.

4.1

Vývoj kumulovanej čistej emisie

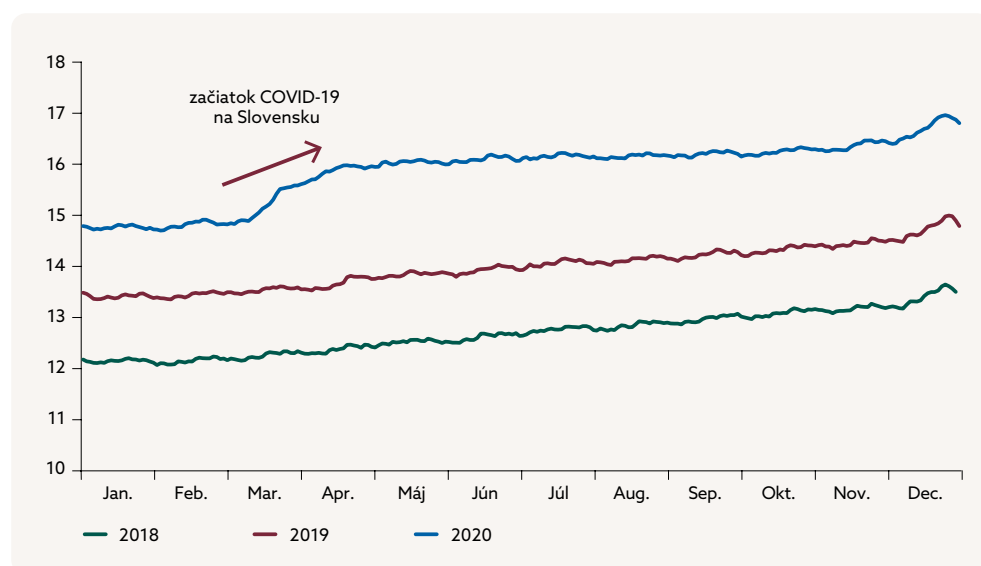
Emisia eurovej hotovosti rástla rýchlejšie ako v predchádzajúcom roku

Hotovostný peňažný obeh v SR v roku 2020 ovplyvnila pandémia COVID-19, čo sa prejavilo v krátkodobom vysokom náraste emisie eurovej hotovosti v marci 2020. Ihneď po oznámení výskytu prvého prípadu COVID-19 na Slovensku vzrástol dopyt najmä po 200 € a 100 € bankovkách a hodnota emisie vzrástla v priebehu marca o 0,8 mld. €. V ďalších mesiacoch bol vývoj emisie ustálený. Peniaze sa začali z obehu do NBS vracat' a peňažný obeh sa stabilizoval. Napriek medziročnému poklesu emisných obrátov (vydaných a prijatých peňazí) vzrástla hodnota emisie eurovej hotovosti v SR oproti predchádzajúcemu roku o 13,2 % (o 1,96 mld. €). Vplyv pandémie COVID-19 na vývoj emisie zobrazuje graf č. 29.

Graf 29:
Denný vývoj emisie (mld. EUR)

Zdroj: NBS

Celková hodnota kumulovanej čistej emisie¹¹ (ďalej len „emisía“¹²) k 31. 12. 2020 dosiahla **16,75 mld.€**, z toho eurobankovky predstavovali 16,54 mld. €. V prepočte na slovenské koruny prekročila hodnota emisie v decembri 2020 „magickú“ hranicu 500 miliárd Sk a strojnásobila sa v porovnaní s hodnotou slovenských peňazí v obehu pred zavedením eura. Podrobnejšie údaje o emisii eurobankoviek a euromincí v SR uvádza tabuľka č. 7.

Tabuľka 7:
Emisia
eurobankoviek
a euromincí v SR
k 31. 12. 2020

Zdroj: NBS

Nominálna hodnota	Kumulovaná čistá emisía		Ročná čistá emisía		Ročná zmena	
	stav k 31. 12. 2020		za rok 2020		v %	
	kusy	EUR	kusy	EUR	kusy	EUR
500 EUR	7 126 561	3 563 280 500,00	-624 422	-312 211 000,00	-8,06	-8,06
200 EUR	4 950 601	990 120 200,00	2 662 562	532 512 400,00	116,37	116,37
100 EUR	84 436 020	8 443 602 000,00	15 908 613	1 590 861 300,00	23,21	23,21
50 EUR	45 739 451	2 286 972 550,00	2 762 325	138 116 250,00	6,43	6,43
20 EUR	36 851 806	737 036 120,00	-610 154	-12 203 080,00	-1,63	-1,63
10 EUR	46 998 078	469 980 780,00	1 075 293	10 752 930,00	2,34	2,34
5 EUR	9 356 720	46 783 600,00	176 979	884 895,00	1,93	1,93
Bankovky spolu	235 459 237	16 537 775 750,00	21 351 196	1 948 713 695,00	9,97	13,36
2 EUR	67 686 263	135 372 526,00	3 332 355	6 664 710,00	5,18	5,18
1 EUR	22 185 943	22 185 943,00	494 760	494 760,00	2,28	2,28
50 centov	30 727 114	15 363 557,00	594 673	297 336,50	1,97	1,97
20 centov	33 771 285	6 754 257,00	584 658	116 931,60	1,76	1,76
10 centov	75 636 142	7 563 614,20	4 335 597	433 559,70	6,08	6,08
5 centov	105 321 350	5 266 067,50	7 551 271	377 563,55	7,72	7,72
2 centy	227 540 146	4 550 802,92	15 305 884	306 117,68	7,21	7,21
1 cent	354 101 738	3 541 017,38	31 359 721	313 597,21	9,72	9,72
Mince spolu	916 969 981	200 597 785,00	63 558 919	9 004 576,24	7,45	4,70
Zberateľské mince	585 758	11 596 165,00	50 223	921 185,00	9,38	8,63
Hodnota spolu		16 749 969 700,00		1 958 639 456,24		13,24

Podiel NBS na eurobankovkách vydaných Eurosystemom dosiahol k 31. 12. 2020 sumu 15,11 mld. €. ¹³ Hodnota emitovaných eurobankoviek v SR bola oproti „rozpočítanej“ hodnote vyššia o 1 425,2 mil. €.

V roku 2020 pripadlo na jedného obyvateľa SR¹⁴ v priemere 41,27 eurobankoviek v hodnote 2 877 € a 162 euromincí (vrátane zberateľských euromincí) v hodnote 38 €. Priemerná hodnota emisie eurovej hotovosti na obyvateľa bola 2 915 €.

¹¹ Po vstupe do eurozóny sú v peňažnom obeh v SR aj eurobankovky a euromince emitované inými členskými bankami eurozóny, preto NBS nemá evidenciu o reálnej hodnote a množstve peňazí v obeh. NBS eviduje len eurobankovky a mince, ktoré sama vydala a prijala z obeh. Rozdiel medzi hodnotou (množstvom) eurobankoviek a euromincí vydaných do obeh a prijatých z obeh od 1. 1. 2009 do konkrétneho dátumu predstavuje kumulovaná čistá emisía.

¹² Pre výraz „kumulovaná čistá emisía“ sa v kapitole používa výraz „emisía“.

¹³ Hodnota emisie eurobankoviek v eurozóne k 31. 12. 2020 bola 1 434,5 mld. €, podiel NBS na tejto hodnote podľa emisného kľúča na pridelovanie eurobankoviek je 1,0535 %.

¹⁴ Počet obyvateľov SR k 30. 9. 2020 bol 5 464 060, zdroj ŠÚ SR. Pri výpočte sa použilo priemerné množstvo/hodnota eurobankoviek a euromincí v emisii v SR v roku 2020.

4.1.1 Eurobankovky druhej série ES2 sa v peňažnom obehu využívali aktívne a nielen ako uchovávateľ hodnôt

V hotovostnom peňažnom obehu sa nachádzajú už všetky nominálne hodnoty zo série Európa¹⁵. Z hľadiska používania eurobankoviek druhej série v peňažnom obehu možno konštatovať, že eurobankovky druhej série dosahujú vyšší podiel na celkovom počte spracovaných bankoviek, čo naznačuje, že tieto eurobankovky sú v peňažnom obehu využívané aktívne a nielen ako uchovávateľ hodnoty.

4.1.2 Zostávajúce slovenské koruny v peňažnom obehu

K 31. 12. 2020 zostalo v obehu 18,69 mil. kusov slovenských bankoviek (z toho najviac 20 Sk bankoviek v počte 10,02 mil. kusov). Hodnota doposiaľ nevrátených slovenských bankoviek bola 2,12 mld. Sk (70,2 mil. €). V obehu zostalo už iba približne 1,39 % z hodnoty slovenských bankoviek k 31. 12. 2007. Okrem bankoviek je v obehu 0,9 mil. kusov slovenských pamätných mincí v hodnote 0,7 mld. Sk.

Podiel nevrátených slovenských korún na 1 obyvateľa SR predstavuje 3,4 kusov bankoviek v hodnote 387,2 Sk. Najpočetnejšou zostávajúcou korunovou bankovkou v obehu na 1 obyvateľa bola 20 Sk bankovka v počte takmer 1,8 ks na obyvateľa. V roku 2020 sa z obehu vrátilo 30,6 tis. ks slovenských bankoviek v hodnote 18,5 mil. Sk (0,61 mil. €). V porovnaní s rokom 2019 ide o pokles o 34,8 % (16,4 tis. ks) z pohľadu počtu kusov a pokles o 31,8 % (o 8,6 mil. Sk) v hodnotovom vyjadrení.

4.2

Výroba eurobankoviek a euromincí

V roku 2020 NBS zabezpečovala výrobu bankoviek ES2 v nominálnej hodnote 20 € v dvoch častiach u dvoch dodávateľov:

- 1) v objeme 76,52 mil. ks v nemeckej tlačiarňi Bundesdruckerei GmbH a
- 2) v objeme 50 mil. ks vo francúzskej tlačiarňi Oberthur Fiduciaire SAS.

Táto výroba sa uskutočnila dodatočne na základe potreby Eurosystemu doplniť v roku 2020 zásoby bankoviek v nominálnej hodnote 20 €.

¹⁵ 500 € bankovka nebola do série Európa zaradená.

Bankovky boli vyrobené a dodané v stanovenom objeme v priebehu roka 2020.

Dodatočná výroba a dodávky v roku 2020 boli zabezpečené na základe urgentnej požiadavky ECB (a jej následného schválenia Bankovou radou NBS dňa 12. 5. 2020) o presun výroby z roku 2021 do roku 2020 v objeme 50 mil. ks 20 € bankoviek. K 31. 12. 2020 bolo dodaných spolu 37,60 mil. ks 20 € bankoviek. Zostávajúca časť 12,40 mil. ks bude dodaná v priebehu I. štvrtroka 2021.

Okrem eurobankoviek zabezpečila NBS v roku 2020 výrobu a dodanie piatich nominálnych hodnôt euromincí určených pre peňažný obeh v celkovom množstve 114,5 mil. kusov. Rozpis dodávok podľa jednotlivých nominálnych hodnôt je uvedený v tabuľke č. 8.

Tabuľka 8:
Euromince určené
pre peňažný obeh
dodané do zásob
NBS v roku 2020

Zdroj: NBS

Nominálna hodnota	Dodávky v ks ¹⁾
2 eurá	3 106 500
10 centov	12 109 600
5 centov	16 482 000
2 centy	25 094 000
1 cent	57 674 500
Spolu	114 466 600

Poznámka: ¹⁾ Dodané množstvá zahŕňajú +5 % povolenú zmluvnú toleranciu.

Všetky euromince vyrazila Mincovňa Kremnica, š. p. Zabezpečila aj výrobu a adjustáciu 28 100 kusov euromincí z každej nominálnej hodnoty s letopočtom razby 2020 určených do siedmich ročníkových súborov slovenských euromincí.

V súlade s emisným plánom pamätných a zberateľských euromincí na rok 2020 vydala NBS v minulom roku:

- šesť zberateľských euromincí z drahých kovov, z ktorých päť bolo vyrobených zo striebra a jedna zo zlata (tabuľka č. 9),
- 1,0 mil. kusov pamätných euromincí v nominálnej hodnote 2 eurá k 20. výročiu vstupu Slovenskej republiky do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), ktorých emisia bola 11. novembra 2020.

Tabuľka 9:
Zberateľské
euromince
emitované NBS
v roku 2020

Zdroj: NBS

Nominálna hodnota	Udalosť, ktorú eurominca pripomína	Počet (ks)		Oznámenie NBS o vydaní euromincí
		spolu	z toho PROOF	
10 EUR ¹⁾	Slovenské národné divadlo – 100. výročie založenia	11 300	8 200	č. 416/2019 Z. z.
10 EUR ¹⁾	Andrej Sládkovič – 200. výročie narodenia	9 150	6 350	č. 10/2020 Z. z.
10 EUR ¹⁾	Maximilián Hell – 300. výročie narodenia	9 300	6 500	č. 83/2020 Z. z.
20 EUR ¹⁾	Chránená krajinná oblasť Poľana	9 750	6 750	č. 185/2020 Z. z.
10 EUR ¹⁾	Štefan Banič – 150. výročie narodenia	9 200	6 450	č. 220/2020 Z. z.
100 EUR ²⁾	Nitrianske knieža Svätopluk II.	3 950	3 950	č. 270/2020 Z. z.

Poznámka: ¹⁾ Strieborná zberateľská eurominca ²⁾ Zlatá zberateľská eurominca

Predaj numizmatického zberateľského materiálu realizovala NBS prostredníctvom domácich a zahraničných zmluvných partnerov.

4.2.1 Pandémia COVID-19 ovplyvnila spracovanie eurovej hotovosti v NBS

NBS v roku 2020 vydala do obehu a z obehu prijala menej eurobankoviek a euromincí ako v predchádzajúcom roku, čo bolo spôsobené najmä protipandemickými opatreniami a zatvorenými prevádzkami obchodov, služieb a pod. Pokles odvodov sa premietol do nižšieho množstva spracovaných eurobankoviek a euromincí, čo vyústilo tiež do poklesu množstva vytriedených neupotrebiteľných eurobankoviek a euromincí. Miera vytriedenia eurobankoviek dosiahla v priemere 15,3 % (pred rokom 15,7 %). Podrobnejšie údaje o emisných obratoch a o spracovaní eurobankoviek a euromincí sú zhrnuté v tabuľke č. 10.

Tabuľka 10:
Prehľad
o emisných
obratoch
a spracovaní
eurobankoviek
a euromincí v NBS
(mil. ks)

Zdroj: NBS

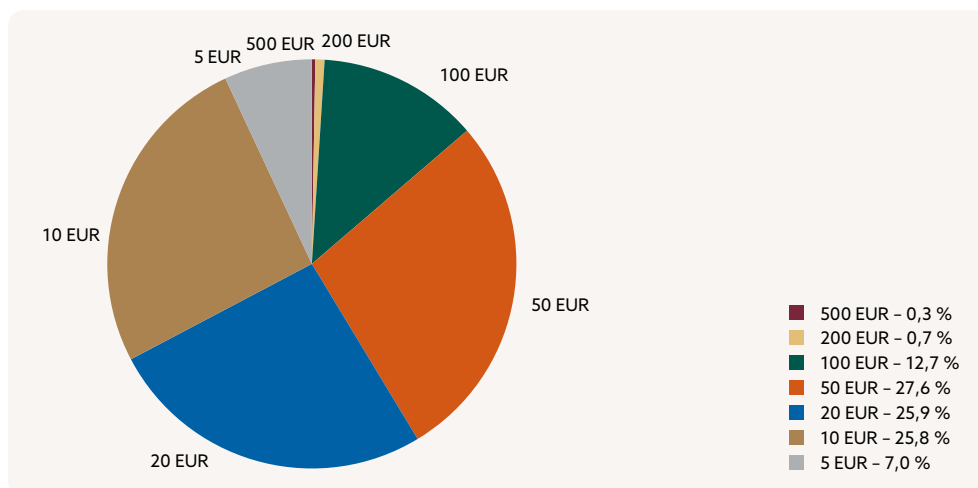
	Eurobankovky			Euromince		
	rok 2019	rok 2020	zmena v % (v p. b.)	rok 2019	rok 2020	zmena v % (v p. b.)
Vydané	332,9	255,6	-23,2 %	329,1	242,6	-26,3 %
Prijaté	311,7	234,3	-24,9 %	254,4	179,0	-29,6 %
Spracované	313,8	230,8	-26,4 %	255,2	177,1	-30,6 %
z toho ES2	271,2	214,4	-20,9 %			
Vytriedené neupotrebiteľné	49,3	35,2	-28,5 %	0,177	0,175	-1,1 %
z toho ES2	21,5	18,9	-12,5 %			
Zničené	49,3	36,3	-26,4 %	0	0	x
z toho ES2	21,5	18,9	-12,3 %			
Miera vytriedenia v %	15,7	15,3	-0,4 p. b.	0,07	0,10	0,03 p. b.
z toho ES2	7,9	8,8	0,9 p. b.			

Poznámka: Zmenu miery vytriedenia sa uvádza v percentuálnych bodoch (p. b.).

Prijaté množstvo eurobankoviek z obehu bolo približne 1,5-krát vyššie v porovnaní s priemerným množstvom eurobankoviek v emisii. V praxi to znamená, že v priemere každých 8 mesiacov sa skontrolujú všetky eurobankovky emitované NBS¹⁶. Tým sa zabezpečuje primeraná čistota peňazí v obehu, čo smeruje k zabezpečeniu integrity eura a k posilneniu dôvery verejnosti v eurobankovky.

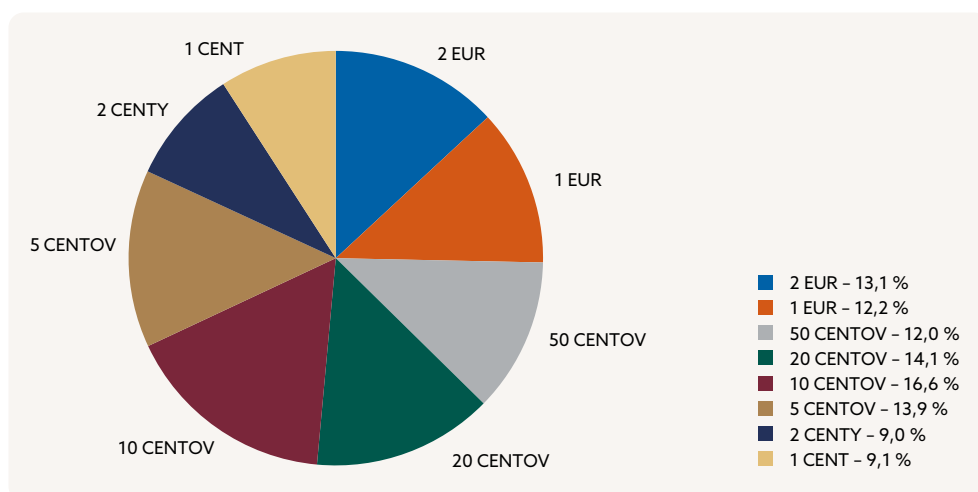
Najčastejšie spracovávanou bola už tradične eurobankovka nominálnej hodnoty 50 € (graf č. 30), ktorá patrí k najviac používaným eurobankovkám v hotovostnom peňažnom obehu.

Graf 30:
Štruktúra
spracovaných
eurobankoviek
v NBS v roku
2020

Vzhľadom na vyššiu životnosť euromincí v porovnaní s eurobankovkami sa pri spracovaní 177,1 mil. kusov mincí vytriedilo ako neupotrebitelných len 175 tis. kusov. Z hľadiska štruktúry bol podiel jednotlivých nominálnych hodnôt spracovávaných euromincí v rozpätí od 9 % do 16,6 % (graf č. 31). V porovnaní s predchádzajúcim rokom najvýraznejšie kleslo množstvo spracovaných 1- a 2-centových euromincí spôsobené ešte nižšou návratnosťou týchto mincí z obehu.

Graf 31:
Štruktúra
spracovaných
euromincí v NBS
v roku 2020

¹⁶ Určitá časť hotovosti sa aktívne nepodieľa na peňažnom obehu, a preto sa nevracia do NBS na spracovanie.

Okrem NBS spracovávajú a opätovne vydávajú do obehu eurobankovky a euromince aj banky a ďalší spracovatelia eurovej hotovosti, ktorým NBS udelila povolenie. Činnosť spracovateľov podlieha pravidelnej kontrole NBS.

4.3

Falzifikáty zadržané na území SR

V roku 2020 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných 17 584 falzifikátov bankoviek a mincí, čo je skoro pätnásobne viac, ako v roku 2019 (tabuľka č. 11). Štatistiku ovplyvnil mimoriadny prípad, kedy orgány činné v trestnom konaní zadržali pred uvedením do obehu 15 002 falzifikátov eurobankoviek.

Tabuľka 11:
Vývoj počtu zadržaných falzifikátov v rokoch 2018 až 2020 (v ks)

Rok	EUR	SKK	Ostatné meny	Spolu
2018	2 720	5	82	2 807
2019	3 391	1	46	3 438
2020	17 523	0	61	17 584

V roku 2020 bolo len 13,8 % falzifikátov zadržaných v obehu bankami, pobočkami zahraničných bánk, nebankovými subjektmi a spracovateľmi peňazí. Ostatné (86,2 %) boli zadržané políciou ešte pred uvedením do peňažného obehu.

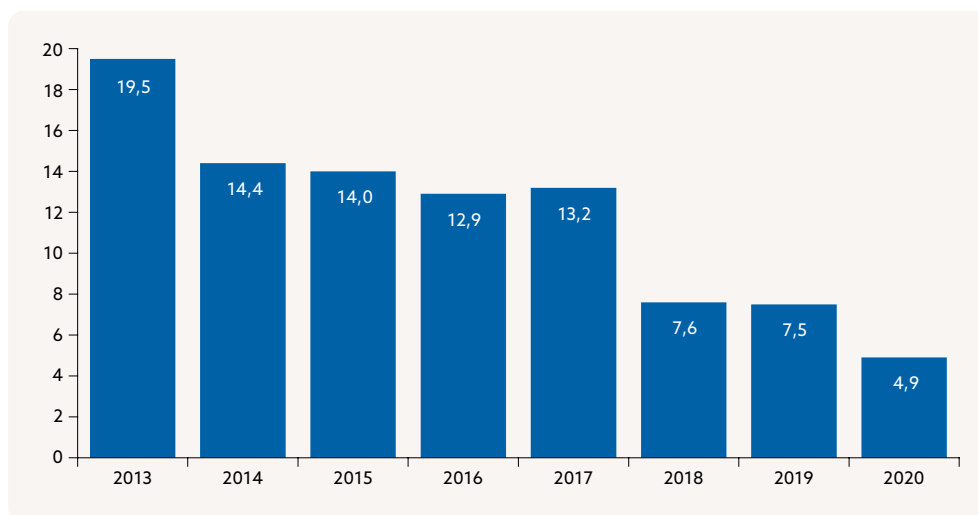
Z celkového počtu zadržaných falzifikátov bolo až 17 523 falzifikátov eurových platidiel (16 294 kusov falzifikátov eurobankoviek a 1 229 kusov falzifikátov euromincí). Zo 16 294 kusov falzifikátov eurobankoviek bolo len 1 145 zadržaných v obehu, čo je najmenej od zavedenia eura v Slovenskej republike v roku 2009. Na jeden milión eurobankoviek v obehu pripadalo približne 4,9 kusov falzifikátov eurobankoviek a na jeden milión euromincí v obehu pripadalo 1,34 ks falzifikátov euromincí. Možnosť, že sa fyzické osoby alebo právnické osoby stretnú v rámci obehu s falošnou eurobankovkou alebo euromincou je teda nízka.

Napriek nárastu počtu falzifikátov v roku 2020, ktorý bol ovplyvnený jedným mimoriadnym prípadom (podiel tohto prípadu na zadržaných falzifikátoch bol 85 %), je počet zadržaných falzifikátov eurových platidiel, a najmä počet falzifikátov eurobankoviek zadržaných v obehu dlhodobo nízky. Ten sa pohybuje približne na úrovni 120 – 150 kusov falzifikátov mesačne.

Graf 32:
Falzifikáty
eurobankoviek
zadržaných
v obehu k miliónu
eurobankoviek
v obehu
(v ks)

Zdroj: NBS

V roku 2020 bolo zadržaných 1 129 falzifikátov euromincí, čo je približne o jednu pätinu menej ako v predchádzajúcom roku. Všetky boli zadržané v obehu. Množstvo falzifikátov euromincí sa v posledných rokoch postupne znižuje.

Falzifikáty 2 € euromincí tvorili až 85 % zo všetkých zadržaných falzifikátov euromincí. Falzifikáty 50-centových mincí (7,7 %) sa v posledných rokoch falšujú vo väčšom množstve ako falzifikáty 1 € (7,3 %). Dôvodom je fakt, že falšovanie päťdesiatcentových mincí je v porovnaní s falšovaním bimetalických jednoeurových mincí s magnetickým stredom jednoduchšie.

V roku 2020 nebol zadržaný žiaden falzifikát SKK. V roku 2020 bolo zadržaných 39 ks falzifikátov USD (všetko 100 USD), 21 falzifikátov GBP (väčšinou falzifikáty 20 GBP) a 1 falošná bankovka CZK (2 000 CZK).